نوې هيله
Nawey Hilla

د تاسيس كال ۱۳۸۱ لمريز كال (۲۰۰۲ م)

دا خپرونه ستاسو د افكارو، نظرياتو او عقايدو ځرګندويه ده.
تاسو كولاى شى خپل نظريات اوعقايد ددې نشريې د لارې خپاره كړى.

په سويډن كښې دافغانانو دعلمي او فرهنګي مركز خپرونه   نشريه مركز علمي و فرهنګي افغانان در سويدن

دوهمه ګڼه	۱۳۸۱ لمريز كال سنبله او ميزان	NR. 2	2002	September & Oktober

څنګه هيله ؟

انسان چي دتاريخي تكامل په ټول دوران كي د بدويت ددوران څخه نيولي بيا د تمدن تر عالي مدارجو پوري يې دځان سره هيلې درلودې البته دا هيلې په مشخصو زماني او مكاني شرايطو كي ځانته بيل، بيل ډولونه او خاصې ځانګړتياوې درلودې، چي دا هيلي به كله ډيرې ساده او كله به ډيرې لويې وي. د بيلګي په توګه دډيرو ساده خوړو، پوښاك ، د كارافزارو او وسايلو څخه نيولي بيا تر ډيرو ښو اودلوړ كيفيت درلودونكو خوړو، پوښاك، دكار افزارو او وسايلوپوري،خو ددي هيلو سره يو هميشنى نه جلاكيدونكئ توكئ چي په عين حال كي يي ددغو هيلواو غوښتنو دبشپړتيا او تكامل په پروسه كي په خپل واراغيزمن رول هم ښندئ هغه په مكاني اوكيفي لحاظ دانسانانو دپاره دآرامې فضاء، سوٌاله ژوند، د سرشاره، آباد او سمسور ټا ټوبي موجوديت دئ.

افغانان چي دټولنيز تكامل دقانونمندى په اساس د بشريت نه جلا كيدونكئ جز ګڼل ٌيږي، نود تاريخي جبرله مخي د ټولنيز تكامل اوانساني تمدن سخت ليوال او تل يي ددا ډول نووهيلو اوآرمانونو د سرته رسيدو په لاره كي هر ډول سرښندني كړي او كوي يي، هغه دا چي په هيوادكي يي سوله، آرامي، ثبات، جنګ ـ جګړه ختمه ، دفقر او وروسته پاتي والي لمنه ټوله ،د سيال سره سيال اودنوي نسل دپاره ټول هغه څه مهيا وي ٌوم چي دنړى دنورو پرمختللو سيالو هيوادو د ځوان نسل په برخه دي.

هو! زموږ د وطنوالو يوازنى هيله د تاريخ په دغه حساسه او خطيره مرحله ٌي داده چي ټول روښانفكره، پر وطن مين، سوله خوښونكي او ددموكراسى پلويان دهيواد په ددننه اوبهركي دتفاهم او يووالي په خاطردافغاني سپيڅلي روحيي په درلودلو سره پخپلوكي درښتني وروروليى او ملګرتيا لاسونه سره وركړي اودخپل ګران هيوادافغانستان و ټولو اړو خلكو ته د صادقانه خدمت كولو مصدر وګرځي، چي په دي صورت كي به يي نه يوازي خپله وطني ـ افغاني دنده ترسره كړي وي، بلكه خپل تاريخي رسالت بهيي هم سرته رسولئ وي.

موږ پهدي باورلروچي دسولي،دموكراسى اوپرمختګ پلويان دغې هيلي اوآرمان ته د رسيدو په لاره كي د هيڅ ډول تلاښونو او ځان تيريدني څخه ډډه نه كوي او حتمي برياوي يې په برخه دي.

« اداره »

په مالموكي دهيواد دخپلواكى ورځ ولمانځل شوه

سږكال دلمړي ځل دپاره دسويډن دمالمو په ښار كي دافغانانو د علمي او فرهنګي مركز په نوښت دخپلواكى دبياتر لاسه كولو۸۳ كليزه دخاصو مراسمو په ترځ كي ونمانځل سوه.
د خپلواكئ دجشن په مراسمو كي تردوو سوو زياتو افغانانو او نورو مختلفو ميليتونو په سويډن كي دمختلفوسياسي ګوندونو، جريانانونو او فرهنګي ټولنواستازيتوب يې ٌاوه برخه اخيستي وه.
محفل د محترم االحاج مهتاب الدين«نظامي» دخوا د قرآن عظيم شان دځو مباركو اياتونو په لوستلو شروع سو، وروسته په سويډن كي دافغانانودعلمي اوفرهنګي مركزمشر ډاكتر خليل « صافي» دغونډې ګډون كونكوته ښه راغلاست ووايه اودخپلې پاتې ۷ مخ

دعلمي اوفرهنګي ټولنو رول د ځوانانو په روزنه كي

څو لسيزي تيرې سويدي چي دسويدن هيواد او خلګو خپله ګرمه انساني غيږه ټولو هغو ٌورنيو اواشخاصوته خلاصه كړي كوم چي په خپل هيوادكي د مصو نيت او آرامى احساس نه كوي.
د ساړه جنګ او دهغه نه را وروسته كلنو كي د ناوړو سياسي ـ اجتماعي او اقتصادي شرايطو په وجه يو شمير كورنى دخپل هيواد څخه فرار ته مجبوري كړل سوي اوبهريي پرديو هيوادونو ته يي مهاجرتونه كړيدي.
د بده مرغه د مهاجرت پروسه په وروستيو وختونو كي زياته غښتلي سويده چي خپل ځانته معين دلايل لري ځكه دايوروښانه حقيقت دئ چي په دي وروسته كلونو كي ددريمي نړى د زيات شمير هيوادو روشنفكران او د هغوي كورنى د هيوادپرېښودلو ته مجبورسويدي چي زيات شمير يي په اروپايي هيوادوكي ځاي پر ځاي سويدي، كه څه هم په دي وروستيو كلونو كي داروپايي هيوادو دسياسي حالاتو په تغيريدوسره كله كله داسې ويل كيږي چي دا مهاجرتونه د اقتصادي مشكلاتو پر اساس په وجود راغلي دي هلته بايد په هغو هيوادو كي چي او سيدونكي يې اروپا ته مهاجرت كوي ددوئ سره مرستي وسي. په داسې حال كي چي د دغو مهاجيرينو زيات شمير كورنى دهغو ئ په هيوادو كي د سياسي ناخوالو او ديموكراسى د نه موجوديت له كبله فرار ته مجبور سويدي.
د سياسي مجبوريتونو له كبله دي چي ځينې كورنى د آسيا، افريقا اولاتيني امريكا دهيوادو حخه د زياتو سختو اوحتى غير انساني شرايطوپه منلو سره چي كله ناكله په سلهاوو انسانان نر، ښځي اوواړه ماشومان دسفرونو په وجه په لارو كي خپل شيرين ژوند له لاسه وركوي اوجسدونيي دبحرونوماهيان آويادځنګلونو پاتې ۸ مخ

و. « وا ري »

په افغانستان کي د یوه ولسواک، پروطن مین، ترقي غوښتونکي او ملي ګټو ته وفادار اجتماعي سیاسي ځواک تاریخي ضرورت:

سوال دئ: دهیواد اوسنی سیاسي خلا کوم چې د ښیو او کیڼو افراطي ځواکونو، ډلو او سازمانونو دناکامو حاکمتونو څخه په میراث پاتې او یا په وجود راغلې ده څنګه باید ډکه شي؟

په داسې حال کې چې نړۍ د نولسمې او شلمې پیړیو په دوران کې ډېرو مهمو علمي، تخنیکي انکشافاتو او ټولنیزو پرمختګونو په درشل کې وه او ده. خو زموږ ګران هیواد ددغه دوران په اوږدو کې د ټولنیز ژوند په مختلفو ساحو کې د نړۍ وال تمدن او پرمختګ سره سمون ونه موند. په ډېرې خواشینې سره د افغانستان ډېره برجسته مشخصه او ځانګړتیا ددغو پیړیو په اوږدو کې بېله فقره، وروسته پاتې والي او د پرمختګ ډېر سست جریان څخه بل څه نه وه.

ډېر وچ اقلیم، بحر ته لاره نه لرل، غرنۍ سخت وضعیت، د حاصلخیزو ځمکو، څړځایونو، ځنګلونو او اوبو کمښت، جنګ، مقاومت او جهاد د بهرنیو یرغلګرو پر ضد، پر لپسې دوامداره کورنۍ جګړې، نا مساعد جیوپولیټیک موقعیت، نړیوال تجرید، دباثباته ـ مؤثر دولتي اداري نظام نه موجودیت، د هیواد داوسنی فقر او وروسته پاتې والي عمده سببونه ګڼل کیدای شي. هغه نه بیلیدونکې جز چې دفقر او وروسته پاتې والي سره ملګرې او زموږ د اولس په برخه دئ یو هم تریخ تاوتوب (خشونت) دئ، ښایي چې د همدغه علت په اساس وي چې ګران افغانستان د دوو تیرو پیړیو زیات وخت د کورنیو جګړو او مستبدو توتالیتارو رژیمونو داخ او ډب سره مخامخ، لاس او ګریوان وو.

د یادولو وړ ده چې فقر، وروسته پاتې والئ، جنګ او جګړه یوازې او یوازې افغاني پدیده نه ده، بلکه د نړۍ د نورو هیوادونو لکه سومالیا، سوډان، ایتوپیا، ایریتریا، یوګاندا، انګولا او کانګو په افریقا کې، همدا ډول کمپوچیا، سیرالانکا او شمالي کوریا په آسیا او دنیکا راګوای نوم په مرکزي امریکا کې یاد کړو. حتي د نړۍ په متوسط الحاله هیوادونو کې هم فقر د تریخ تاوتوب (خشونت) سره ملګرئ دئ: د شوروي اتحاد تر زوال وروسته د بالتیک جمهوریتونه او کراین، سپینه روسیه او فدرالي روسیه چې دژوند سطح یې نسبتاً لوړه وه په آسانۍ سره یې خپله د بیا جوړونې، انکشاف او مستقلانه پر مختګ لاره یې تعقیب کړه. مګر فقیرو جمهوریتونو لکه تاجکستان، ملداویا، آذر بایجان، آرمنستان او ګرجستان تر زیا ته حده دجګړې او خشونت سره مخامخ، لاس او ګریوان شول. په شرقي اروپا کې د کمونستي رژیمونو ترسقوط وروسته، ددوو آلمانونو (شرقي ـ غربي) یو ځایوالئ چې د نیم قرن په اوږدو کې یې تضاد او دښمني درلوده، د چک او سلواک جلاوالی یود بل سره، د هنګري، پولنډ او بلغاریا د هیوادونو غیر کمونستي کیدل بیله کوم اخ او ډب او وینې تویولو څخه تر سره شول. پداسې حال کې چې د بالقان په حوزه او د اروپا په جنوب کې یوشمیر نسبتاً فقیر تره هیوادونه لکه رومانیا، آلبانیا او یوګوسلاویا په مختلفو درجو سره په جنګ جګړه، خپل منځي اختلافاتو او تریخ تاوتوب کې را ښکیل کړل سوه.

د ډېرشمېر مثالونو په درلودلو سره ودې منطقي نتیجې ته رسیږو چې فقر او وروسته پاتې والئ په قانونمنده توګه په ټولنه کې دجنګ ـ جګړې او خشونت مقدماتي زمینې، شرایط او علتونه برابروي او بیا نو جګړه او خشونت دئ چې په خپل وار سره د ټولنې مادي او معنوي هستۍ لوټوي او د زیاتې وروسته پاتې والي او فقر باعث ګرځي.

یو بله پدیده چې د بشري ټولنو په سیاسي جوړښت کې د فقر او وروسته پاتې والي نه جلا کیدونکۍ جز ګڼل کیږي هغه د ښیو او کیڼو افراطي، رادیکالو، فاشستي، ناسیونالستي، فونډامنټالستي او تروریستي ګوندونو، جنبشونو او سازمانونو موجودیت او فعالیت دئ چې دجنګ ـ جګړې او تریخ تاوتوب دافزارو په حیث عمل کوي.

تېرو دوو پیړیو دا ډول نمونې او مثالونه دځان سره ثبت کړې دي. په هره اندازه چې هیوادونه د پرمختګ او سوکالۍ و لوری ته تللي دي په هغه اندازه افراطي (اکسترمستي) جنبشونو او ګوندونو خپل ځای وولسواکو، بردبارو او انسان غوښتونکو ګوندونو او سازمانونو ته په ټولنه کې پرېښې دئ.

یا په بل عبارت زموږ نړۍ ددې شاهدي نه ورکوي چې دهغې په هیڅ ګوټ او سیمه کې دې کوم ملت د پرمختګ او د ټولنیزې سوکالۍ لاره د یوه ښي او یا کیڼ افراطي ګوند او جنبش تر رهبرۍ لاندې و سرمنزل ته رسولې وي. دا یوازې او یوازې ولسواک، دموکرات او ملي ګټو ته وفادار ګوندونه او جنبشونه دي چې خپل هیوادونه یې دانساني تمدن، سوکالۍ او پرمختګ واوسنۍ لوړ پړاوته رسولي او رهبري کړي دي.

دبشر حقوقو ته احترام هم هغه وخت دمتمدنو ټولنو دندو په اول خط کې قرار ونیوی کله چې نورنو وفقر او وروسته پاتې والي ته ځای نه وو پاتې.

په دې ډول که موږ په خپل هیواد کې دهمیشنۍ سولې او دوام لرونکي امنیت او بالاخره دټولنیزې سوکالۍ غوښتونکي یو. تر ټولو دمخه ضروري ده چې دجنګ ـ جګړې د عواملو د مخنیوي، دفقر دمنځه تلو او دوروسته پاتې والي دپرابلمونو د حل کیدو په باره کې باید فکر وکړو.

دپیړۍ ویوې ځلورمې برخې ته نږدې دئ چې زموږ د ګران هیواد مظلوم اولس دافراطي کیڼو او ښیو عناصرو داستبداد تر خونړیو شرایطو لاندې شپې او ورځې تیروي.

دهمدغوماجراجو ګوندونو، سازمانونو او عناصرو دتحریکاتو په نتیجه کې د افغانستان دوه ځلي د نړۍ د دوو سترو زبرځواکونو تر پراخو نظامي حملو او تیریو لاندې راغئ، د ختیځ او لویدیځ ترمنځ دسړې جګړې په اساس دوینوتویولو او اور بلولو میدان وګرځید. سربیره پر هغه افغانستان دافراطیونو په لاس دومره ناتوانه او کمزوری سوچې په ډېر ځرګند او ډېر بې شرمانه ډول سره یوشمیر ګاونډي او نورو لیري پرتو هیوادونو په پرلپسې توګه دغرض څخه ډکو ستراتیژیو په درلودلو سره په داخل د هیواد کې دمداخلې او لاس وهلو مشق او تمرین کوي. هغوی د خپلو دې شومو اهدافو دپاره د افراطیونو ډلې په داخل کې مسلح کړې او دخپلو اجیرانو او وسیلو په ځیرېې وګمارلې. کار هغه حد ته ورسید چې حتي اشخاص او ځانګړې ډلې داسامه بن لادن او د القاعده سازمان په افغانستان کې داسې مقتدر تروریستي «دولت» ایجاد کړ چې خپله میزبان او میلمه پال دولت دهغه په ایستلو نه توانیده.

په داسې سادګۍ او آسانتیا سره د افغانستان دخلکو دملي حاکمیت حق د یوه خارجي ـ تروریستي باند په وسیله صلب سو.

افراطي ګوندونو او تنظیمونو دخپل سیاسي قدرت په وخت کې په خپل وار سره کمونستي او اسلامي انقلابونه دسیاسي او فونډامنټالستي اسلام په مختلفو شکلونو کې د بهرنیانو په مرسته په افغانستان کې تجربه کړه. ددوئ دافراطیت د ګناهونو او جرمونو په اساس ووچې زموږ ګران هیواد دپیړۍ ویوې ځلورمې ته نږدې نه یوازې د پرمختګ د کاروان څخه شا ته پاتې سو بلکه د آخیرو پیړیو ټول دستاوردونه یې په بشپړه توګه د لاسه ورکړه او نن ورځ په غمیزه توګه د نړۍ د وروسته پاته، فقیرترینه، ویجاړه، بې سواده، تجرید سوي، مهاجر سوي، دمینونو او معلولینو درلودونکي نومول سوي هیواد نسبت او اشاره ورته کیږي.

افغانستان چې تل یې په نړۍ کې دښو او نیکو نوم درلود اوس دخونړې، جګړه ایز، د مخدره موادو تولیدونکي، دنړیوالو تروریستانو د مخفي ګاه دهیواد په نوم دنړیوالو په ژبه او خوله نومول کیږي.

د۱۹۹۲ کال څخه وروسته چې په استثنایي ډول حاکمیت د افراطي ډلو او سازمانونو لاس ته ورغئ روښانفکران، تحصیل لرونکي، عالمان، روحانیون، مشران، دقوم سپین ږیري، ملي شخصیتونه، متشبثین، تاجران او کسبه کاران د پلان سره سم په هدفمنده توګه دهیواد څخه وشړل سوه. په هیڅ وخت او زمان کې دانساني حقوقو تر پښو لاندې کول، دښځې مقام، دماشومان حقوقو او خلګو ته اهانت کول تر دومره ټیټ سرحد او درجې پورې نه وه رسیدلئ، ټولې مادي او معنوي شتمنۍ په قصدي او شعوري توګه نا بودې او تالا سوې.

داسلام د مقدس دین د حکمونو او مفاهیمو څخه دخپلو سیاسي ـ نظامي هدفونو د سرته رسولو په خاطر ناوړې استفادې وسوې، داسلام په هکله یو ویره ونکۍ تصویر انځور کړه سو. د ۱۹۸۹ کال نه وروسته وروروژنه، اسلام وژنه په یوه مسلمان هیواد کې په ډېرې بې شرمې سره د جهاد په نوم ونومول سوه. آیا دغه یوه ځرګنده جفا او خیانت داسلام سره نه وو؟؟ دیوې مسلحې ډلې په واسطه پر یوه ۲۵ میلیوني ملت باندې د ۱۴ قرن د بادیه نشینو عربو په ځیر ژوند تحمیلول یوله هغو بیلګو څخه دئ چې زموږ د هیواد تمدن خوښونکو خلګو عملاً په خپلو ستر ګو ولیدل.

د ۲۰۰۱ کال د مارچ په میاشتې ي د افغانانو او نړۍ والو د زاریو او غوښتنو سره، سره د بامیانو سترې مجسمې چې زموږ دهیواد او د نړۍ تر ټولو با ارزښتو تاریخي او فرهنګي میراثونو دجملې څخه ګڼل کیده په ډیره وحشیانه توګه له منځه ولاړه.

د بودا د تاریخي مجسمو دمنځه تلل دهغه حادثې او پیښې دپاره کوم چې د ۲۰۰۱ کال په وروستیو میاشتو کې په نړۍ کې دنړیوال تروریزم په وسیله ترسره سوه یو شوم فال او د بد مرغۍ پیغام سو، اسلام یې بد نام کړ او افغانستان یې دامریکا د متحده آیالاتو دهوایي پراخو نظامي حملو لاندې راووست.

دغه دئ د «ستري لوبې» پایلې او که په دقیقه توګه ووایو خونړۍ لوبه چې د دوو لسیزو په اوږدو کې نړیوالو سترو زبر ځواکونو، مداخله کونکو همسایه هیوادونو او دافغانستان کورنیو کیڼو او ښیو افراطیونو بې مسؤلیت او خجالت پخپله غاړه اخیستئ دئ.

پاتې ۷ مخ

دنوي هیلي د خپروني وګرانو مسولینو ته !

ترهر څه دمخه دنوي هیلي په علمي او فرهنګي خپرونه کي د په زره پوري مضمونونو دخپریدو له کبله دزره د کومي مبارکئ وایم. او ددي سره جوخت غوارم یوه ضروري اومهم مطلب ته هم اشاره وکرم هغه داچي په تیرو وختونوکي کله چي زموږ پرکران هیواد افغانستان باندي طالبي توري خپسکي مسلطي وي په هغه دوران کي مي یو شمیر مقالي، داستانونه حتي ځني طنزونه اوادبي توتي وځینو کلتوري اوادبي خپرونو ته د نشریدو دپاره ورولیږلي خو په ډیري خواشیني سره د ځینو خاصو حساسیتونو اویاد وخت د طالبي ـ خپسکو دسیاسي واکئ دارانو سره د تراوپه وجه هغه مطالب نشر نه شوه.

خو اوس په زغرده وایم چي که تاسو هم دهغوي په شان د حساسیتونو پلنډي ترلي اویا داچي داوسني منځ مهالي اداري دسیاسي ـ نظامي واکدارانو سره په تراو اویا هم په تباین کي قرار ولرئ او زما ولیکنو ته په خپلو عینکو کي د منفي کونج څخه ګورئ نو په دي صورت کي به نه وځان اونه به هم وتاسو ته تکلیف ایجادوم کنه نو یو د هغو لیکنو څخه کوم چي د طالبي خپسکو د سیاسي واکئ په جریان کي مي لیکلئ او نشر نه سو. تاسوته یي په بشپړي آمانت دارئ سره دخپریدودپاره سپارم..

په کومه ژبه وچا ته څه ووایي ؟؟؟

ـ هغه! په دغه لویه خاورینه نړئ کي د محوه کیدو او (مرګ) په نوم محکوم دئ، فریادونه، ناري، ښکنځل اوبد ویل....

ـ کینه دمحبت سره اوتلاش د سستی سره هیڅ یو به دده دړوبیدو مخنیوئ ونه کړي.

ـ هغه! په عذاب سره محکوم دئ، پدغه بد بو یه لجن زار کي کړی په کړی کښته ځي، دهغه زاری وکوم ځاي ته نه رسیږي اوژړا یي کوم زره نه متاثره کوي هر هغه څوک چي دده پرچار چاپیره دي په زهرو لړونکو نیشترونو او وژونکو تیغونو سره دغه دردونکي شکنجي او عذابونه ویني، تولهٔ دده غمشریکان دي ده د دردونو او عذابونو احساسونکي دي، دوي تول په لوړ آوازد مرګ او پناه کیدو غوښتنه کوي مکر په عین حال کي د مرګ څخه ویریږي، سره له دي چي په خپل تول ژوند کي یي یوه لحظه خوږه هم نه ده لید لي.

په دغه جهنم او دوږخ کي چي هغه ویلیږي روښنایي او هواشته، فریاد اوږغ د ډیري نږدې فاصیلې څخه نه اوریدل کیږي، آزاره وونکي حالات چي دده زړه اوروح متاثره کوي هم دډیري نږدي فاصیلې څخه نه لیدل کیږي، سکوت اوتورتم پردغه هدیره مسلط او حکم کوي، دغه بې پایه سکوت اوتور تم په داسي اندازه ویرونکئ او وحشتناکئ دي چي نور دردونه او غمونه ددي پر تله هیڅ دي. ویري او وحشت سر تر پایه نیولئ دئ، بد کماني او بدبیني دهغه پرسرخیمه غوړولي ده، نورنو دخپلي سایي څخه ویریږي پرخپل وروراو نژدي دوست باندي بد ګمانه دي، تول دځان اوهم یودبل څخه عذاب ویني، ویریږي اوناري وهي،

تول دځان او هم یو د بل څخه ناراضه، متنفر او بیزاره دي، ولي دوي تولو په ګډه سره دغه دوږخ او جهنم په وجود راوړئ دئ!

ـ رښتیاویل، وطن غوښتل او انسان پالل ددوي مروجي کلیمي دي، مګر په عمل کي بیله ویري، کیني، عذاب او بدبختي بل څه نلري، هغه څه چي د دوئ چار چاپیره چاپیریال کي وجود لري هغه تول د هغوئ د عذابونو او شکنجودسختیدو سبب کرځي، باخبره او پوه ملایان د ښه عمل څخه بې برخي دي، ساتونکي غله دي، قاضیان رشوت خوري، دولت هم ددوئ دځان او مال دښمن دئ، دکلتور او فرهنګ کانون هم فساد او ناپوهی وژلئ، دعدل اوانصاف ځای ظلم اوظالم نیولئ! تول پوهیږي اوتول کرار، کرار دغو حالاتو او پیښو په هکله خبري اویبانونه کوي، مګرسره له هغه هم وملایانو اوملا دوله متعلمانو ته احترام کوي، د ساتونکو څخه ویریږي، وقاضیانوته طمع او امید کوي، د واکئ لرونکو څخه د شفقت اوکمکئ انتظار لري، د ظلم او استبداد د منځه وړلو دپاره وحکومت ته پناه وروړي!

مګر وملایانو اوملادوله متعلمانو ته احترام، دساتونکو څخه ویره، وقاضیانو ته طمع او امید، دانصاف او عدالت غوښتنه د حکومت او دولت څخه تول دروغ، چال، فریب اوخطا ایستل دي، دعالمانو دوعاوي، دساتونکو ساتنه، دقاضیانوعدالت ترهغه لادروغ،چال اوفریب دئ.

ـ دروا غ ددوي ددوږخ داور دسونګ موادي، درواغ درنځونو او عذابونو دکارخاني لمرني موادي. درواغ ددي آفت او بلاوهلي کښت نه خلا صیدونکئ محصول دئ، بلي درواغ د هغه محصولاتو تخم دی چي په ځمکه کي کرل شوئ بیله دي چي وریبل شي د هغه میوه دکیني، دښمني اوبدبیني پر درمند باندي ایضافه کیږي، درواغ د شیطانانو کنسرت او د عزاییلو آوازونه دي چي ددغه قبرستان د سره څخه تر پایه پوري رغیږي او اوریدل کیږي، درواغ د دوږخیانو ساز اوسرود دئ.

ژوند څه شئ دی ؟

ددوږخ دشغلوپه منځ کي خندل، ژړل، ویریدل، مایوسي او امیدواري، تلل اووده کول، کلان ورکول او مراوی کیدل، مګر ددغه سوځونکي اورتوبښ همیشنئ دي او د دوي راتلونکي نسلونه به هم په دي سوځونکي دوږخ کي د تل دپاره ښایي وسوځي.

اصلا په اوسني مفهوم نن ژوند وجو نه لري، نو د سبا دپاره ژوند! کوم سبا چي هغه هیڅ د نن ځای نه سي نیولای اوپه خپل ځان پسي بل سبا لري، سره له دي چي دغه سبا ددوي دامید مرجع ده، دسبا آواز او امید بخښونکئ ږغ ددوي ددوږخ د سر څخه تر پایه پوري اوریدل کیږي، او سباد تولو دوږخیانو همیشنی خوشحالي ده، سبا ښایي غذا وخوري، سبا ښایي ظلم او عذاب دفع شي، سبا ښایي شکنجي او دردونه کم شي، سبا ښایي دغه داړه ماران خپل لاسونه او پنجي ددوي د ځیرلو، وژلواو خورلوڅخه لنډ کړي، سبا ښایي دغه د شلاقو، دورو او نورو غیر انساني وهلو، کوتلو او وژلو ږغونه اوناري وانه وري، دوي ددغسي سبا په امید او هیله دي! هو دي او وي به!

ـ ددغي لیکني هره کرښه د دوي د مرګ د قانون یوه ماده جوړوي، ساده بد ویل دجنایت جز دي.

مګر «بد عمل» مباح دئ، په دي ځاي کي تول بد عملي کیږي بیله دي چي دهغه څخه څوک یوه کلیمه ووایي تول ښه ویل کیږي ولي یوه زره یي نه عملي کیږي، د ښه والي ، فضیلت او پرپرهېزکاری ناري اوآوازي یي تر آسمانه پوره ته کیږي، ولي بدئ او رسوایئ د ځمکي او آسمانه څخه زیږي او اوریږي، صداقت او رښتیا د مدرسي د الفبا لمرني توري جوړوي، مګر دا خپله هغه نه صداقت او درواغ دي کوم چي د خلکو او لادونو ته درس ورکول کیږي. دده د لوړ آواز قهقهه خندا د کیني او دښمنی د زهرو څخه ډکه ده چي وهر لوري ته خرمه شي نو وژونکي او سوځونکي ده، دنورو مظلومانو دبدبختو صحنو لیدل دده د خوښی سبب کرځي، که څه هم په معصومه څیره وایي:

آه بیچاره او خوارکیه! مګر په باطن کي دده د وحشت داور لمبي دده زړه تسکینوي. داده عجایباتو او اسرارو نړئ ده. کله چي د یو چا سر دهغه د تن څخه جلا کړي نو په پلارنئ ژبه وایي:

دچاورمه وهه په نوکئ — ستابه ووهل شي په سوکئ

«و.و»

ښځینه افغاني شاعراني باید له یاده ونه باسو:

دپروین فیض زاده ملال لنډه پیژندنه:

دعبدالشکور پوپلزي لور ده په ۱۳۳۶ لمریز کال کي د یحیی خان په کوڅه کي زیږیدلي ده. لمړنی زده کړي یي د خپل پلار څخه کړي دي په ۱۳۵۹ کال نې یې ددولسم ټولګي د فراغت سند تر لاسه کړ، پروین فیض زاده ملال د ۱۳۵۱ لمریز کال څخه راهیسي شعر وایي غزل ښه او نازك خیالی سره لیکي زیات شمېر شعرونه یې د عایشه پوپل په مستعارنوم کندهاردطلوع افغان په جریده او دهیواد په نورو ورځپاڼوکي نشر شوي دي د ۱۳۵۴ تر۱۳۵۷کال لمریزکال څخه پورې دکندهار د طلوع افغان دادبي صفحې چلونکې وه. په اد بي غونډو او مشاعرو کې یې تل برخه اخیستې ده. دخپل ژوند په دغه موده کي یي دشعرونو یوه مجموعه د چاپ او خپروني ددولتي کمیټې له خوا په ۱۳۶۶لمریزکال کي چاپ شوې ده. د شعرنمونه به یې په ګلونه او رمزونه کې ولولئ.

ګرانو ځوانانو!

دنوې هيلې جريده به کوښښ وکړي چې تاسو ګران ځوانان دعلم او تخنيک د برياوو سره آشنا کړي او تاسو ته روښانه کړي چې دغه برياوې خصوصاً ټلګراف څه وخت زموږ ګران هيواد افغانستان ته دا ستعمال دپاره راغئ.

ټلګراف:

دټلګراف لمړی مخترع دمورس په نوم يو امريکايي دی چې په ۱۸۴۴ ميلادي کال کې يې ټلګراف په کار واچاوه. ده توروته له ټکيو اوخطونو څخه اشاري جوړې کړې چې په برقي څپو اوښتي ټلګراف مرسله (ليږونکي) او آخذه (اخيستونکي) دستګاه درلوده چې مرسلي توري بريښناايزکول اوآخذي هم له هوايي څپواخيستل او بيرته يې په تورو اړول او پر کاغذ يې ليکل. د ټليفون تر اختراع وروسته سيم لرونکي ټلګراف هم جوړسو.

دلمړۍ نړيوالي جګړې په وخت ۱۴۱۹ ميلادي کال کې د آلمان، اطريش او ترکيې يو کډ هيئت کابل ته راغلئ ؤ، دوئ د نورو سياسي چاروترڅنګ دافغانستان داردو په تنظيم هم لاس پورې کړ، چې دخپل کار په جريان کې يې په تحويلخانه کې دبې سيم ټيلګراف يوه مکمله دستګاه بيا موندله چې امير ته يخوا چاسوغات راليږلې وه او دهيئت يوه آلماني غړي رولاند تر ترميم وروسته دبابر باغ په غره کې نصب او فعاله کړه چې دهندوستان ږغ يې پرې اوريده. هندي قونسل هم تر خبريدو وروسته دهمدې ټيلګراف نه دخپل دولت شفرونه اخيستل.

دادستګاه د مارکني په کمپنۍ کې جوړه سوې وه او په دوه کيلوواټه قوه يې کار کاوه. اساساً دا دستګاه چې دځاروو په واسطه له يوه ځايه بل ځای ته ليږدېدله د عسکري مخابرې دپاره وه چې داړتيا په وخت کې د کابل څخه يغمان اوجبل السراج ته مخابره په کيدله. دادستګاه دکارکوونکو نابلدۍ له امله دکاره ولوېده. کله چې په کال ۱۹۱۹ کې افغانستان خپله خپلواکي اعلان کړه نو هر هيواد هڅه کوله چې دافغانستان سره ځان نږدې کړي او تحفې ورکړي، دانګريزانو د سولې هيات چې د«هنري دابس» په مشرۍ کابل ته راغلئ ؤ د ځانه سره يې دبې سيم ټيلګراف يوه دستګاه هم راوړې وه چې په منځنۍ څپه يې دسل واټو په قوه کارکاوه او تر پيښور پورې ټيلګرافي مخابرې پرې کيدلې، نوموړي هيئت دبيرته تلو په وخت کې دا دستګاه د افغانستان حکومت ته وروبخښله او د ټيلګرافي چارو د زده کړو دپاره يې شپږ تنه افغاني ځوانان هم د ځان سره بوتلل چې زده کړې وکړي. همدا راز دشوروي روسيې استاذي سوريس هم په ۱۹۲۰ کال کې د بې سيم ټلګراف يوه دستګاه دځان سره راوړه او دافغانستان د باندنيوچارو وزارت په نامه له يوه رسمي يادانښت سره يې دافغانستان خپلواک هيوادته دروسيې دخوا د يوه سوغات په توګه وړاندي کړ.

داد ستګاه په ارګ کې په کار ولويده او د تاشکند او پيښور سره يې ټلګرافي اړيکي ساتلې.

سيم لرونکې ټلګراف تر ټليفون وروسته اختراع سوئ نو ددې کبله افغانستان ته هم سيم لرونکۍ ټلګراف تر بې سيم وروسته راغلئ دئ، په ۱۳۶۰ کال کې چې د ۱۹۲۵ ميلادي سره سمون لري دسيم لرونکي ټلګراف لين هم دکابل څخه تر تورخم پورې په يوه يوه لينه توګه وغځول سو اودهغې دزده کړې دپاره يې شل تنه افغاني زده کوونکي ومنل، همدا راز دروسيې سره هم دتور غونډۍ تر پولې پورې دسيم لرونکي ټلګراف د غځولو موافقه وسوه او دې خوا ته هم يو لينه ټلګراف وغځول سو. د مزاري شريفې په لاره هم د ټلګراف د غځولو موافقه وسوه او هم په دې برخه کې دافغاني ځوانانو د روزولو دپاره يو ښوونځی په هرات کې د روسي متخصصينو تر نظارت لاندې او بل ښوونځی په کابل کې د ترکيې د استاذانو په لارښودنه جوړ سوه او ځوانان يې وروزل او په هيواد کې د ننه هم د ټلګراف څخه کار واخيستل سو.

ټلګراف په افغانستان کې ورو ورو پراختيا وموندله او په ۱۹۲۸ ميلادي کال کې افغانستان د ټلګراف په نړيواله اتحاديه کې شامل سو اودهيواد ټلګرافي دستګاوې وخت په وخت بدلې او پر مختللې سوې.. اداره.

ګرانو ځوانانو توجه وکړئ!

زموږ ددې ګڼې سوالونه:

۱- د افغانستان خپلواکي دکوم ملي شخصيت ترقيادت لاندې په کوم کال کې تر لاسه سوه؟

۲- افغانستان په کومه لويه وچه کې پروت دئ او څلورو خواو ته يې کوم هيوادونه پراته دي نومونه يې واخلئ؟

جوانان گرامي!

سوالات اين شماره:

۱- آزادي افغانستان تحت قيادت کدام شخصيت ملي کشور ما بدست آمد؟

۲- افغانستان در کدام قاره جهان قرار دارد ونامهاي کشور هاي همسايه را بگيريد؟

دهيواد دليکوالو، شاعرانو اوعالمانو دپاملرنې وړ خبرتيا!

د ټولو افغاني ليکوالو، شاعرانو اوپوهانو څخه په ډيره درناوي هيله کيږي چې د نوي هيلې دجريدې سره خپلې قلمي اړيکې وساتي. ستاسو دعلمي، ادبي ، تاريخي ليکنواو شعرونو د لارې به دهيواد راتلونکې نسل په خپلو مورنيو ژبو د نړۍ د ټولو برياوو څخه خبرتيا تر لاسه کړي او همدا شان به د خپل هيواد دفرهنګ سره آشنا يې پيدا کړي.

د جريدې د اداري له خوا.

نوي افغاني بانک نوټونه په ټول هيواد کې بازار ته دچلند دپاره وړاندې سوه:

تيره مياشت د افغانستان دانتقالي حکومت رئيس حامدکرزي په يوه مطبوعاتي کنفرانس کې اعلان وکړ ډير ژر به نوي بانک نوټونه د پخوانيو بانک نوټونو پر ځاي بازار ته وړاندې شي.

نوي بانک نوټونه چې تر ۱۰۰۰ پورې چاپ شويدي د جعلي نوټونو د مخنيوي په خاطر لازم تخنيک او مواد پکښې کارول شويدي.

د افغانستان بانک رئيس ډاکټر انورالحق «احدي» ويلي دي چې دانوې پيسې د آلمان په فدرالي جمهوريت کې چاپ شويدي. ده وويل هغه پخوانۍ پيسې افغانان کولاي شي د هيواد په ټولو ولاياتو او ولسواليو کې د مخصوصو غرفو دلاري بدلې کړي. خو کله چې نوې پيسې په نوو بد ليږي د لسو زرو افغانيو په مقابل کې فقط لس افغاني ورکول کيږي. د يادولو وړ ده چې تر اوسه فقط کاغذي پيسې چاپ شويدي، دفلزي پيسو درواجولو څخه ددولتي مقاماتو په وينا موقت وخت لپاره ډېره شوې ده.

اوسنی دولتي اداره او ټول افغانان باور لري چې د نورو پيسو په چاپولو سره به په هيواد کې د جعلي او فرميشي پيسود چاپولو مخه ونيول شي اوافغاني پيسې بايد دجهان دنورو هيوادونو اونړۍ والو منل شوو قوانينو په اساس يوازې اويوازې دافغانستان د حکومت اوافغانستان بانک په غوښتنه چاپ او دهغوئ په واک کې ورکول شي.

د ټولو هيوادوالو هيله اواميد ددولت داروند ارګانونوڅخه داده چې د پيسو پر کنترول دقيقه څارنه وکړي او د جعلي نوټونو بازار ته وړاندې کوونکو ته په عمل کې سخته قانوني جزاورکړه شي. په دې صورت کې کيداې شي افغاني په بازار کې يوه اندازه ثبات پيدا کړي.

«اميد»

ګلونه او رمزونه

سپرلي ته

هېواد (شېرزاد)

سپرلیه راشه بیا زمونږ پر کلي
بیا مو وطن ته سره ګلونه راوړه
د مستو پېغلو اوربلونو ته بیا
د سرو ګلونو امېلونه راوړه
بیا د نارنج ګلونه وسپړوه
بیا خوشبیانې په هر لور راوله
چې ټول په ګډه ننګرهار ته لاړ شو
بیا خوشالیانې کور په کور راوله
چې بیا ببرې ځنې غټ برېتونه
زلمي جشنونو کې سیلونه وکړي
چې د میلي سرود په مخکې روان
دا ببر سري اتڼونه وکړي
ډېر عمر وشو چا خندلي نه دي
زمونږ په زړو باندې غمونه پراته
زمونږ له شونډو نه مسکا هېره ده
په ګرېوانو کې مو اورونه پراته
ښادیانې نه راځي زمونږ په سیمه
دلته غمونو نه کوځې ډکې دي
پېغلې اوس چاته سینګارونه وکړي
له ښو ځوانانو هدیرې ډکې دي
زمونږه وچو او سپېرو شونډو ته
له سپینو غرونو نه خندا راوله
دغه مات شوي ژوبل، ژوبل زړونه
یو ځلې بیا ته په ګډا راوله
بیا د کلال متې راونغاړه
په سترو متو کې یې زور راوله
چې ښکلو پېغلو ته منګي جوړ کړي
بیا ګودرونو کې لږ شور راوله
دا د سرو وینو او نفاق سیلاب ته
بیا دوحدت ستر، ستربندونه جوړکړه
چې دا د غم سپېره، سپېره بادونه
وربانديې بندشي سپین جګ غرونه جوړکړه
چې بیا د یو بل په خوښیو خوښ شو
داسې مو زړونو کې عزت کېږده
چې ټول یو موټی شو وطن آباد کړو
زمونږ په روح کې صداقت کېږده
سپرلیه بیا به دې سپرلې وبولم
که دې آباد زما ګلشن کړو ببرته
د ژوند تر پایه به دې ستایم ګله
که دې (هېواد) په خپل وطن کړو ببرته
سویډن ۱۵-۹-۲۰۰۲

آسمان ته

عبد الرشید آرین

اوروه یې اوروه یې — لړزوه یې لړزوه یې
د هغو ناولي زړونه — چې ساتي غنم ګرانی ته
اي برېښنا یوه الغه سه — ورپه غاړه دهغه سه
چې په دې یخ او باران کې — خواران لوڅ کړي سود خوری ته
درنې تالندي غړومبې کړه — پرسودخورو غم ورهی کړه
تورو لړو، خړو خړو — اوبه ډنډې کړئ خواری ته
زیږو ځاځکوسره مله سئ — ستر سیلاب سئ پر راتله سئ
ظلم وزور درسره یو سئ — خاتمه سئ مظلومی ته
اي آسمانه غرغړي کړه — یو وارسترګې پر راسرې کړه
درنې ټکې پر راپر یو زه — یې شه تندر ککری ته
مځکې کش کړه تناوونه — راچپه کړه باندې غرونه
یو ځپه سه زلزله سه — زبیښنا ککرو وماڼی ته
نه نه تیروتم آسمانه — څه شئ نه غواړم له تا نه
کوم اولس چې کتل تاته — ټوله اړوتل خواری ته
خواریکښ ته هك حیران وه — ټوله خپله یې پر آسمان وه
خوله یې تل وې وازه تللي — ویوې ګولی مړی ته
زمونږ ویساپرخپل مړوندده — دا مو لویه اسره د ژوند ده
که یو سوك شوسره یو شو — اړ به نه یو پکیری ته
زمونږچاره یوه چاره ده — انقلاب تیره چاړه ده
ژوند مو ټول مبارزه ده — نه یو ناست زارئ جګی ته

په آزادی کښې

لطیفه «سخي»

سر مي وغواړه وطنه درجدا یي کړم له تنه
غیرتي یم روزل شوي دارمي نشته له دښمنه
ستا مینه کي یم مسته ستا مینه زما مرسته
د پښتون د توري شرنګ شو دښمنان شول په ازغسته
ستایم ستا په سرلوړی کښې ستا ولس په آزادی کښې
لطیفه یم ستامدیونه ستایم تا په پردېسی کښې
د قلم مي توان نشته پر کاغذ مي بیان نشي
افغان وطن په شان به پیدا وطن بل په جهان نشي

هنوزهم

سیدعلی«صالحی»

از همان بالا خانه یی نی پوش قدیمی
آوازغیر ممکن قمریان مرده‌می‌آید.
گم نیستند مایوسان خسته ای
که خیال میکنند
روزي‌ارواح برباد رفته یی رویاهاشان
به‌خواب‌خانه‌برمی گردند!
جدا متاءسفم!
بهتراست‌برویم
برای خودمان‌چای کم‌رنگ‌تازه‌ای‌بریزیم
گپی‌حرفی‌بزنیم
حالي، حکایتی، حوصله‌ای...!
بااین‌ نفش های‌لنگه‌به‌لنگه
معلوم‌است
رخه‌به‌جای‌نخواهدبرد.

که نن نه سبا حتما شي

هر زړګئ زري زري شو، هري لورې غم خانه شوه
هره اوښکه رالویدلې په لمن دغم‌دانه شوه
هر سړي شولو بې کوره، هرماشوم شولوبې موره
د ټوپك زور آوري شوه ورکه شیوه دمردانه شوه
ماویل‌ښه به زماوطن شي،که نن نه سباحتمآشي
دا قصه د څوکالووه ولاړه ولاړه ښه اوږده شوه
لکه شمع سوزیدلی زړګی‌دلطیفې دئ ترقیامته
دوطن، خلکو غم پرې پاتي شوئ پروا نه شوه
لطیفه«سخي»

غزل

څه تورو ختونه راغله څه تورانې ورځې شپې دي
رڼا یې نه خوښېږي بلاګانې ورځې شپې دي
د وخت بدو دانو زمونږ وینې کړې و چې
له ویرې ورته ښې وایو څه ورانې ورځې شپې دي
فتنې د زمانې، په لیوني وحشت پخې شوې
کوډګروزېږ ولي، څه وحشانې ورځې شپې دي
آسمانه! خوارې مکړه، پښتون هوډ مینه بد لیږي
ستا وخت که مغلکي وي، زما افغانې ورځې شپې دي
منار داستقلال ته په پیریو نذرانه شول
سرونه دزلمیانو شاهدانې ورځې شپې دي
د مور دزړه په باغ کې ګلالي ګلان رژېږي
ګرګرې، ستمګرې، قاتلانې ورځې شپې دي
«ننګ» ځم دلوې ځوان په نوم «علي» را ننګومه
مدد ورځنې غواړم چې ناځوانې ورځې شپې دي
(ننګ) دنمارك ۱۸-۱-۲۰۰۱

له خوشاله تر ننګیاله

اسحق (ننګیال)

مالي راشه اغزو د زړه په ګل وهلی یم
«سقاو» په زړې تورې د «مغل» وهلی یم
رقیب به مې دزړه له وینوتشه «ژی» کړي ډکه
خو سرمې د ایل نه دې که یې سل وهلی یم
یو ګل څه په مځوې دپښتو د ناوې نه یم
ناره د «اناالحق» یې په کاکل وهلی یم
حیران یم د «اکبر» په مړي بیا څه فساد وشو
پردیو مې د خپل کور په درشل وهلی یم
تقدیر به مو داسې له (خوشاله) ترننګیاله)
همدا چې کله غېرو کله خپل وهلې یم
کابل ۷/۱۰/۱۳۷۴

د ستورو کاروان

پروین فیض زاده (ملال)

د هیلو تسلسل دآرمانو په سر ویده شو
ملال یې د کتو د پرهرو په سر ویده شو
د ګلو مسکېدلو ته ورمه دسبا راغله
ارمان دغوړیدو یې د غوټو پر سر ویده شو
پیالې داوښکو راکړه چې مې شونډې لږ لمدې شي
زمان دیو خندا مې د لیمو په سر ویده شو
تصویر دخوږې میني چې پریشان شو پریشانئ کې
سبا د تورو زلفود سرو په سر ویده شو
رادرومه چې د ستورو کاروان تاو ته خیرات کړم
خیر توان که دسود اد اننګو په سر ویده شو
په سترګو کې مې بیا ستاد کتلو ګلان جوړشوه
چې ښکلی مغرور خیال دې د یادو په سر ویده شو
خوښې د آسمانونو مې په عرش کې په خندا شوې
چې نقش زما د پلو دا ستا د پلو په سر ویده شو

«چې کلئ په نامه لري
یوخوی تر نورو ښه لري»

چېرته يې هنداري

پیر محمد (کاروان)

چېرته يې هنداري بې تصويره يم
راشه چې بې خوبه بې تعبيره يم
راشه چې تناکي پښې دې ښکل کړمه
ورکه سباستړی له شوګيره يم
درد يم په لفظونو کې مې ونغاره
لږ خو مې بيان کړه بې تفسيره يم
شمس مې شه سيقل مې کړه شاعر مې کړه
مست مې کړه محبوب مې شه بې پيره يم
زړه مې وروړ د للمې د کلونو دی
ورک د بارانونو د بهيره يم
خدايه که پښتو راسره ووايي
جار دې له منکر او له نکيره يم
چېرته د سندرو (کاروان) واړوم؟
زه راغلی نن له بم او زيره يم

نريزی، سيندوکی ۱۳۷۲/۳/۱۲

غزل

هېواد (شېرزاد)

چې در ته سوال د سپينې خولې کومه
ياره خونوم ته دې سجدې کومه
څه دې ښايست څه دې د سترګو اثر
چې په سپېرو کوڅو دې شپې کومه
خلک خپل رب ته په سجدو پراته دي
زه عبادت ستا د کوڅې کومه
چې پکښې ستا ښکلې بشر ووينم
سوځم پانوس غوندې لمبې کومه
ژبه مې ګونګه شه که چې ستا په حق کې
که زه به بل چاته ګيلې کومه
په زړه دې څه دي هغه هم ووايه
نورې سلګۍ وړې، وړې کومه
(هېواده) ناست يم د ديدن په طمع
په تورو شپو کې شوګيرې کومه

سويډن ۲۰۰۲/۳/۱۵

دهېواد دتاريخ او لرغون پېژندنې د علاقمندانو دخبرتيا لپاره!

دنوي هيلې دخپرونې و ادارې ته هغه نوې کتاب راورسېد کوم چې دښاغلي پوهنوال رسول (باوري) دکابل دپوهنتون پخواني استاد لخوا د « افغانستان درعهد باستان» تر عنوان لاندې ليکل شوی دی په ښکلي صحافت په دې وروستيو وختونو کې د هالند د هېواد د اسن په ښار کې په دري ژبه د چاپه راوتلی دی.

ددې اثر په ليکلو سره زموږ دهيواد په تاريخ اولرغون پېژندنه کې يوه لويه تشه ډکه کړه. موږ په داسې حال کې چې ښاغلي (باوري) صاحب ته د لرغون پېژندنې د لا زياتو علمي اثارو د ليکلو په برخه کې د لويو برياوو هيله کوو، ګرانو لوستونکو ته ددې علمي ـ تاريخي اثر د ويلو مشوره ورکوو.

اداره.

به اداره‌محترم جریده «نوي هیله»!

دوستان گرامی‌امیدوارم درعالم ناشناسی سلام ها و تمینات نیك مارا بپذیرید.

دوستان!

هفته گذشته در خانه یك از خویشاوندان خود با فامیل ام مهمان بودم درهمان خانه درسالون بالای میز درجمع دیگر اخبار و مجلات یك عنوان جدید به چشمم خورد.

با اجازه دوستم انرا براساس علاقه که با نشرات دور از میهن دارم به مطالعه ان پرداختم، خلص کلام تمام این جریده را به بسیار شوق و علاقه مطالعه نمودم.

چون یك سلسله غلتی های طبعاتی وژورنالیستیك داشت و برای هرخواننده معلوم میگردد ـه نشریه توسط افرادغیرمتخصص چاپ شده من هم عجالتاً به صفحه اول آن دوباره مراجعه کردم خواندم که اولین شماره است. با خود گفتم برادر دردنیای مهاجرت کی مهاجر غریب و بی چاره هیچ نوع امکانات تخنیکی در اختیار نه دارد این هم برای بار نخست کلان گپ وخدمت بزرگ است من ازبارگاه خداوند متعال برای شما و همه همکاران تان در راه این خدمت فرهنگي و وط ني توفیق عظیم تمنا میکنم.

جریده واقعاً مطالب جالب داشت خصوصاً درشرایط که ماها نمیتوانیم معلومات دقیق از وضع سیاسی ـ نظامی کشور بدست بیاوریم این هم امکان خوب و جالب است که از ط ریق چنین جراید و نشرات افغانها میتوانند از احوال اوضاع کشور اگاهی حاصل نماید.

برای شما بهتر معلوم است که وضع در کشور ثابت نیست دیموکراسی وتامین امنیت با مقاومت های عجیب و غریب روبروست هستند کسان که علاقه ندارد درکشور ارامی شود، صلح تأمین و دیموکراسی برقرار گردد تا در نتیجه ان اکثریت مطلق افغانهای اگاه وروشنفکرکه به خون ملت تربیه شده بفکر وروان ارام بوطن خود برگردند. اگر چه در این روزها مخصوصاً درکشورهای اروپای تلاش بر این است که مهاجرین افغان تشویق و بازگشت به وط ن شان گردد و چنین وانمود میسازند که گویا فعلاً درافغانستان هیچ نوع خطر از نگاه امنیت محسوس نیست وبرای همه زمینه کار مطابق مسلك شان مساعد است. درحالیکه به همه گان هویداست که هنوز هم مشکلات فراوان برای بازگشت پناهنده گان افغانی به کشور شان موجود است.

ماهمه افغانیان امید واریم که سران کشورهای اروپا بخصوصو پارلمان اتحاداروپا وهمه جهانیان حداقل به اخباریکه از طریق رسانه های گروهی و اژانسهای خویش بدست می اورند دقیق مطالعه وبه ان متوجه شوندکه در افغانستان چه میگذرد. نه باید به مسئله بازگشت پناهنده گان افغان از دیدگاه منافع سیاسی دید بلکه واقعیت های عینی جامعه وشرایط فعلی را باید پذیرفت.

ما از نشریه شما و از طریق صفحات این نشریه منحث یك افغان تمنا میکنم تا درهرنقطه جهان افغانهایکه چنین نشرات دارد واقیعیت های جامعه افغانی را نشر کنند. واین موضوع رابه گوش جهانیان برساندکی عودت مهاجرین افغانی در شرایط کنونی اقدام است پیش از وقت وهنوز شرایط برای عودت بکشور مساعدنیست.

باتقدیم حرمت، احمد قیص.

شهر لاس انجلس امریکا.

یاداشت اداره!

دوست گرامی! ما نامه شما را دریافت نمودیم و انراقسمیکه شما تحریرنموده بودی نشر نمودیم. ماعلاقمند یم تاشما و دیگر هموط نان درانجا با مارابطه قلمي داشته باشد.

هموطنان گرامی!

رهبری مر ـز علمی و فرهنگی افغانها در سویدن و تمام کارکنان اداره نوي هلیه حلول ماه مبارك رمضان را بشما وکافه ملت افغان از صمیم قلب تبریک عرض نموده، ارزومندیم تا به برکت این ماه مبارک رمضان صلح و تفاهم ملی در کشور عزیز ما هر چه زودتر قایم گردد.

ګرانو هېوادوالو!

د نوي هيلې اداره او په سويډن کې د افغانانو د علمي او فرهنګي مرکز د مشرتابه جرګه ګۍ د روژې د مبارکې مياشتې د رارسېدو په مناسبت د زړه له کومې مبارکي وړاندې کوي. د لوی خدای (ج) له دربار څخه هيله مند يو چې ددغې مبارکې مياشتې په بر ـت زموږ د اولس څخه ټولې خواری او بدبختۍ کډه وکړي او زموږ هېواد ته سوله راشي.

Nawey Hilla نوي هیله
د امتیاز خاوند:
په سويډنکې د « نوي هيله »خپرونه د ليکونکي ډلې تر نظر لاندې
د امتیاز خاوند: په سويډن کې دافغانانو علمي او فرهنګي مرکز.
مسئول مدير: حبيب الله « غمخور ».

پته: Ghamkhor Habibullah
Snödroppgatan 7
215 27 Malmö
SWEDEN
ټليفون: Tel: 0046-40-21 98 79
موبايل: Mobil: 0046-736511569
E-mail: nawey_hilla@hotmail.com
Online Address:
www.hewad.com/naweyhillah

په افغانستان کې دیوه ولسواک..

څنګه چې اوس ټولو سیاسي ـ نظامي ډلو خپل دافراطیت او دفاجعو څخه دډکو ناکامیونو نداره د نړیوالو مخې ته په نمایش کې پرې ایښې ده، ضرورت دئ چې د افغانستان مظلوم اولس دخپل ګران هیواد د ټوټه یدو او دتجزیې دخطر څخه دمخنیوي، ددایمي سولې او ثبات، دهیواد د ټولنیز ـ اقتصادي او فرهنګي ژوند د بیا جوړونې، دهیواد د بایللي اعتبار او حیثیت ددوباره احیا کولو په خاطر لاس په لاس کې سره ورکړي.

ددې ملي ـ تاریخي ضرورت په اساس یو شمیر زیات روښانفکران، تحصیل لرونکي افغانان، دیني عالمان، محصلان، تاجران، ملي متشبثین، کارګران، دهقانان، کسبه کاران او نور پر وطن مین افغانان که په داخل او که په خارج کې وي د لوي او توانا خداي (ج) په مرسته د یوداسي ولسواک ، پروطن مین، ترقي خوښونکئ او ملي ګټو ته وفادار اجتماعي ـ سیاسي سازمان چې دټولو افغانانو ګډون پکښې وي ایجاد ته ترڅو دهیواد اوسني سیاسي خلا کوم چې د کینو او ښیو افراطي ګوندونو او سازمانونو د ناکامو حاکمیتونو څخه په میراث پاتې او یا په وجود راغلې ده ډکه کړي.

دا ډول سیاسي ـ ملي او ترقي خوښونکئ سازمان باید په اوسنیو شرایطو کې دخپل هیواد او ملت د پاره لاندني دندې او هدفونه غوره او داهمیت څخه ډک وګڼي:

ـ دبن دموافقت نامې بشپړ تایید او دهغې د تحقق او پلي کیدو په لاره کې ونډه اخیستل.

ـ دهر ډول نظامي او غیر نظامي مرستو د پاره د افغانستان د استقلال، ملي حاکمیت او ارضي تمامیت ته درناوئ کول دافغانستان د خلګو د پاره اساسي شرط ګڼل.

ـ د ټولو مسلحو ګروپونو بې وسلې کول او ټوپک سالارۍ ته خاتمه ورکول.

ـ د داخلي وسله والو ګروپونو او قوتونو د بې وسله کولو، دوسلو د راټولولو او همدا ډول دافغانستان وداخل ته دوسلو د صادرولو د جریان پر څرنګه والي باندي نظارت او څارنه باید د سولي ساتونکي ځو ملیتي قواوو پر غاړه کښېښودل سي، او دنو موړي جریان دعملي پیاده کیدو په خلاف هر ډول کړ نه د جدي اوسر کوبونکي عکس العمل سره باید مخامخ سي.

ـ دانتقالي دورې په پای کې کله چې لويه جرګه داییریږي ضروري او حتمي ده چې دکودتاوو او په غیر قانوني توګه ددولتي حاکمیت د تر لاسه کولو دمخنیوي په خاطر باید یو شمیر لازم تقنیني او عملي تدابیر ونیول شي. ددې هدف دپاره لاندې وړاندیزونه کیږي:

۱ـ د پارلمان انحلال او لغوه کول، په غیر قانوني ډول د اساسي قانون دعملي کیدو مخنیوئ د اساسي قانون په حکم ملي خیانت ګڼل کیږي.

۲ـ د اساسي قانون دحکم سره سم دې لويه جرګه دخپلو غړو د منځ څخه یو مشخص بالقوه کمیسیون ددوو لویو جرګو تر منځ زماني فاصله کې د محدودې نمایندګۍ په څیر د مخکنۍ لوې جرګې څخه ایجاد کړي. په داسې حالاتو کې چې قانوني حاکمیت د کودتا او یا په بل کوم غیر قانوني ډول سره سقوط کیږي، دهمدې باالقوه کمیسیون صلاحیت دې په اوتومات ډول نافذ شي. چې په دې صورت کې نو افغانان حتی په ډېرو بحراني او د اختناق څخه په ډکو حالاتو کې د یوه ملي او قانوني میکانیزم د درلودلو څخه لکه ددوو وروستیو لسیزو په څیر محروم نه پاته کیږي.

موږ امید وار یو اوسنئ چانس او فرصت چې په هیواد کې د سولي او بیا جوړونې دپاره سته یو ځل بیا دداخل او خارج څخه سبوتاژ نه سي. سره له دې چې یو شمیر معلوم الحاله خارجي او داخلي مخالیفینو د لمسونو او مداخلو څخه لا تر اوسه هم لاس پر سر سوي نه دي.

وظایف او هدفونه:

د کور وراونوکي جګړي دختمیدو او په هیواد کې دآرامی او سو کالي دپاره دلاندنیو هدفونو دپاره باید کار او تلاش تر سره وشي:

ـ د ګران هیواد افغانستان د استقلال، ملي حاکمیت او ارضي تمامیت ساتنه.

ـ په وطن کې ددوامداره امنیت، سولې او ثبات ټینګول.

ـ د متمدني ټولنې او دولت جوړول چې اساس او بنسټ یې پر دموکراسۍ ولاړ وي.

ـ د بشر دحقوقو د نړیوالي اعلامیې سره سم انساني حقوقو ته درناوئ او دهغوي بشپړ مراعاتول.

ـ د ښځې او نر ترمنځ د برابرو حقوقو داصل تامین.

ـ دنوي افغانستان جوړول، دوروسته پاتې والي او فقر د منځه وړل.

په مالموکې دهیواد دخپلواکۍ . . .

وینا په ترځ کې یې دافغانانو د قهرمانیو او همدا شان یې په او سنیو شرایطو کې ددغې تاریخي ورځې دارزښت په هکله لنډه وینا وکړه.

د محفل پروګرام دافغاني ځوانو او بااستعداده خویندو هرې یوې عادله (رحمت زی) او بلقیس (لعلي) لخوا مخته وړل کیدئ او دوې برخې یې درلودې چې په لمړئ برخه کې پیغامونه ، وینا وي او په دوهمه برخه کې د افغاني پیژندل شوو هنرمندانو امان الله (امیري)، کبیر (امیري)، همایون (صاحبزی)، هارون (صاحبزی)، نجیب (امیري) او وړوکي بهیر (امیري) او دعربي ځوانو هنرمندانو لخوا په زړه پورې کنسرټ اجرا شو. پر ځای به وي چې د افغاني تکړه هنرمندانو څخه امان الله (امیري) ته چې ددې ګروپ مشر او زموږ د مرکز یو فعال غړی دی د ټولنې په نمایندګی د زړه له کومې مننه وواېو.

دپیغامونو په برخه کې په ډنمارك کې دافغانستان د ملتوري ټولنې مشر زلمي محقق او د خپلواکۍ د جریدې مؤسس او پیژندل شوی ژورنالست هیوادد وست، په سویډن کې د ایرانیانو سرتاسري ټولنې، دسویډن ایران ـمیټي، د البنیاد فرهنګي ټولنې، د عربي هیوادو د ملتوري ټولنې، دافغاني ځوانانو د اتحادیې، افغاني ښځو د اتحادیې، د سویډن د سوسیال ډیموکرات، میلیو پارټي، او نورو سازمانونو نماینده ګانو د سویډن د دولتي واك لپاره په انتخاباتو کې کاندیدو خارجیانو یو شمیر افغانانو، افغاني پیغلو او تنکیو ځوانانو ددې ورځې نه په ویاړ بیانې، مقالې او په زړه پورې شعرونه ولوستل چې د حاضرینو د تود هرکلي سره مخامخ شوه.

دمحفل په ټوله ښکلا او تنظیم ـې افغاني ځوانانو دقدر وړ رول ولوباوه چې ددوئ داوطني احساس او خپلو عنعنو ته د درناوي لرل د ویاړ وړ دي.

د عنعنې په شکل د غونډې په دوهمه تفریح کې د غونډې زیات شمیر برخه والو ځوانانو او پیغلو چې ملي لباس یې درلودئ ملي اتڼ اجرا کړ.

غونډه د یوه جالب او په زړه پورې کنسرټ په اجرا سره چې د ورځې په درې بجو شروع شوې وه د شپې پر یوولس بجو پای ته ورسېده.

بې ځایه به نه وي چې ددغې شانداره او پرتمینې غونډې د کوربه په هکله ولیکم.

په سویډن کې د اپریل په وروستۍ هفته کې د روښنفکره او اګاه افغانانو په ابتکار د یوې مؤسسې غونډې په طرخ کې تر ۸۰ تنو زیات ګډون پکې درلود أیجاد شوه دهمدې لمړۍ غونډې په کار کې په سویډن کې د سوسیال ډیموکرات ګوند یو فعال غړي لوسیانو استودیلو «Lusiano Astudillo » برخه درلوده او په غونډه کې یې د خپل ګوند په استازیتوب وینا وکړه.

دغه علمي او فرهنګي مرکز د نوې هیلې په نامه نشراتي ارګان لري چې په دوهمه ګڼه کې یې تاسو همدا رپورټ لولی.

دې مرکزو کولائ شول دسویډن دسیاسي اجتماعي ژوند په روانو چارو کې محصوصاً د مالمو په ښار کې د روان کال د پارلماني ایالتي او کمونونو ته د انتخاباتو دپاره دمالمو دښار د (هیلي) د کمون او انګریش د اداري سره په ګډ کار او فعالیت کې دخارجیانو دفعالې ونډې داخیستلو په منظور او پرځای کارونه سرته ورسول.

د جولای د میاشتې پر شپږمه نېټه یوه لویه غونډه چې ۳۰۰ افغاني او په مالمو کې یو تعداد اوسیدونکو میلتونو او اووه ګونو احزابو نماینده ګان او نورو سیاسي علاقمندانو په ګډون د (هیلي) د کمون د انتخاباتو دپروژې د کار ګروپ سره یو ځای جوړه کړه په غونډه ـې دټولو ګوندونو نماینده ګانو برخه والو ته دخپلو ګوندونو سیاست په هکله وینا وې وکړې او د غونډې برخه والو سوالونو ته یې ځوابونه وویل. همدا ډول د سویډن د سیاسي اجتماعي ژوند په روانو چارو کې دمهاجرینو دفعالې ونډې اخیستنې په منظور څلور نورې غونډې دائیرې شوې دي چې د غونډو په کار کې د سویډنې سازمانو او ادارو نماینده ګانو برخه اخیستې او وینا وې کړې دي.

په سویډن کې د افغانانو علمي او فرهنګي مرکز د افغاني ښځو د تشویق او حمایې کمیسون، د ځوانانو د ښوونې ـ روزنې او سپورتي روزنې څانګې لري.

په لږ وخت کې دامرکزوتوانیدئ چې دمورنۍ ژبې کورسونه دافغانستان دتاریخ کورس دموسیقي او سپورتي لوبو کورسونو داجادو تنظیم لپاره بریالیتوبونه ترلاسه شوي دي.

افغاني خویندو ته واك ورکړ شوی دی په هره ساحه کې چې علاقه ولري خپل استعداد په کارا چولی شي.

داټولنه په نظر کې لري چې د ځوان نسل د سالمې روزنې او تربیې په خاطر نه یوازې سپورتي مسابقات، بلکې د ادبي او تمثیلي پارچو، طنزونو، شعرونو، لیکلو او ویلو مسابقات هم ددوئ په منځ کې رواج کړي. زموږ اوسني فعالیتونه یوازې او یوازې د هیلي د کمون او انټګریشن په هغو لوکالونو (سالونونو) کې سرته رسیږي چې د اوسیدونکو سره د هر ړخیزي همکارۍ او تماس په منظور پرانیستل شوي دي.

موږ ددوئ دغه ډول انساني مرستو څخه دزړه له کومې مننه کوو.

دا مرکز په سویډن او اروپا ـې د ټولو فرهنګي او ملتوري ټولنو سره د فرهنګي ګډو ـاروونو ترسره کولو په خاطر د خواخوږۍ لاس په لاس کې ورکړئ او په ټولو علمي او فرهنګي هڅو ـې فعاله ونډه اخلي.

غمخور.

دعلمي او فرهنګي ټولنو . . . .

وحشي حیوانات خوري چي اروپايي هیوادونه بیا په خپلو تبلیغاي او نشراتي ارګانونو کي په دي اړوند مفصل خبرونه نشر ته سپاري، خو ددغو ټولو مشکلاتو اوناخوالو سره سره بیا هم ـله چي مهاجرین واروپا اویا نورو امریکايي ، کاناډايي اویا استرالیا ته ځانونه ورسوي نو داسي احساس کوي لکه چي نوي د نیا ته راغلي وي، خو ددوي دپناه اخیستلوپروسه کلونه‌کلونه په برکي ونیسي.
په پردي هیوادو کي دمهاجرتونو شرایط اوحالات داسي راغلي دي چي اکثره اتنیکي ګروپونه تلاښ کوي چي دخپلوخپلوانو اویا دخپلو وطندارانو سره په خواکي ځانونو ته کار پیدا کړي تر څو په لمړیو وختونو کي د وطن څخه دلیري والي په نسبت تر روحي فشار لاندې رانه سي اودبلي خوا اولادونه يې د هغه چا سره ارتباط اواړیکې پیدا کړي چي ددوي په ژبه خبري کوي اوددوي سره یو شان کلتور ولري. داکار ددوو ملحوظاتوپه اساس صورت نیسي :
۱- دوي غواړي چي دخپل هیواد دکلتور سره نږدي اړیکي ولري اود هغه په غښتلتیاکي مثبت رول ولوبوي.
۲- دوئ غواړي چي ماشومانيې خپله مورنی ژبه هیره نه کړي او دخپل وطن د کلتور څخه لیري نه شي یعني ژبه يي ذ ده اودخپل وطن په ټولو عنعناتو پوه وي.
په وا قعیت کي ددغو دواړوامکاناتو په لرلو سره یوه ډیره ستره دنده چي د دیر اهمیت وړده هغه د ماشومانو په روزنه کي په مورنی ژبه لیك، لوست کول او د خپل کلتور او عنعنو سره بشپړه آشنایي اوبلدتیا ده چي د ماشوم اونوي ځوان د راتلونکي وطني شخصیت په جوړښت اوټا ـلو ـي ډیر لوي او باارزښ نقش لري.
ددي ستراووطني خدمت دسرته رسولو په خاطر پوه،بادرده اواحساس لرونکي روښانفکران تلاښ‌کوي چي دمختلفوعلمي، فرهنګي اوکلتوري ټولنو، اتحادیو اویا سازمانونو د لیاري د ـوربه هیوادونود علمي، فرهنګي، کلتوري او نورو اړوندو موسسو مالي او مادي مرستي جلب او ددي لارې خپلو خلکو ته ددمت مصدر وګرځي، ددي خد مت تر څنګ د روښانفکرانو یوه بله عمده دنده داده چي ځوان نسل ته باید دعالي اخلاقو، معقول او منطقي بر خورد شیوه او په خپله مورنی ژبه د هغو وښووني او روزني ته خاصه پاملرنه وکړي.
ده بده مرغه په دي وروستیو وختونوکي لیدل کیږي چي یو شمیر مهاجر ځوانان د پر مختللي صنعتي هیوادو یو لړ ناخوالي او نه منل شوي اخلاق د ځان پیښه ګرځوي ، پلرونه يي یا د یو لړ عیني دلایلو په وجه د هغو په سالمه تربیه توانید لئ نه دي اویا يي هم خپل واك اوتا ثیر پر هغو دلاسه ورکړئ دي.
په ډېر افسوس چي ددي خالیګاه په اساس دي چي په اروپايي هیوادوکي یو شمیرناسیو نالست ګوندونه اوګروپونه په دیره ناوړه توګه دمهاجرینو پر ضد په خپلو تبلیغاتو کي ددي څخه استفاده کوي. اود خپلو خلګو ذهنیتو نه دمهاجرو پر ضد راپاروي اودخپلو هیوادودټولوسیاسي ـ اجتماعي او اقتصادي ناخوالو اوبحرانونو درانده پیټي د هغوي پر اوږو ور اچوي. سره له دي چي د جینوا دکنوا نسیون مندرجه مواد او دبشر د حقوقونړی واله اعلامیه په دي اړوند په سراحت سره د پرابلمونو دحل لاري چاري بیان کړیدي مګر بیا هم مهاجرد ډول ډول مشکلاتو اوستونزو سره مخامخ دي .
پر ځاي ده چي ټول مهاجرین فرد فرد باید د خپل اولاد وراتلونکي ته په ډیر دقت متوجه سي اود همدغو اتحادیو، ټولنواویا سازمانونو دهمکاری دلاري د نوي نسل سره چي په حقیقت کي زموږ آینده هم په هغوئ پورې تړلي ده مرسته وکړي چي هغوئ په ټولنه ـي معقوله لار پیدا ـړي اود ټولو اجتماعي مرضونو څخه چي دسرمایه داري ټولني زیږنده دي ځانونه وژغوري.
په سویډن کي دپراخې دموکراسی په موجودیت سره دځوانانود سالمي روزني لپاره‌یو شمیرزیاتي ټولني، اتحادیي، او سازمانونه د ډیروزیاتومادي او معنوي امکاناتو په درلودلو سره دهغوي د سالم مصروفیت په ترځ کي کار او فعا لیت کوي.
نو پر موږ ده چي د همدي امکا ناتو په موجدیت ـي د ټولني په سیاسي ـ اقتصادي او فرهنګي چارو کي فعاله ونډه واخلواو د ځوان نسل و راتلونکي ته په دقیقه توګه عملي اقدام وکړو.
غمخور.

عبد الرشید آرین

عبد الرشید آرین د۱۳۳۸ کال راهیسې لیکني کوي چي د کندهار په طلوع افغان او د کندهار په مجله کي د آرین او هم د حمیدې په مستعار نوم خپرې شوي. ځني داستانونه، شعرونه او مقالي يې دنوروژبو څخه هم ژبا ړلي او چاپ شویدي.
آرین علاوه د پښتوژبې په درې، انګلیسي، اردو، روسي او عربي ژبو هم ښه پوهیږي اکثر شعر لیکي یو شمیر شعرونه يې د هیواد په مطبوعاتو کي خپاره شوي دي .
د شعر نمونه يي په ګلونه اورمزونه پاڼه کې لوستلائ شئ
له « دا لیکوال اوداڅیري» څخه
د افضل (ټکور) لیکنه:

معرفی یک شاعر پر آوازه ایران :

سیدعلی« صالحی» یکی از شاعران پر آوازه ایران است که درین اواخر مجموعه اشعارشان که دروصف افغانها خوانده شده به چاپ رشیده، ما با ابراز سپاس از احساس بشر دودوستانه آقای صالحی، یک نمونه از شعر آن را به نشر میسپاریم و برای شاعر گران مایه طول عمر وموقیت های بیشتر تمنا مینمایم.
شعرشان در صفحه ګلونه او رمزونه میخوانید .

به اداره محترم نشریه نوي هیله!

امید وارم سلامهاي ما را بپزیرید. واین چند خامه افکار بنده که میدانم وافر از اشتباهات میباشد برای تان فرستادم. امید وارم نخست از همه اګر اشتباهی در کلام موجود است با آئینه صفای ذهن خویش آنرا صیقل ببخشید که با ګرفتن اشتباهاتم مرا افتخار خواهید بخشید وبعد چشم انتظار نشر این سروده هاي (بی پر و بال) خویش را در نشریه های غنی از ادبیات شما دارم.
سعادت هاي وافر شما لطیفه «سخي»

خواهر ګرامي!

نا مه واشعارتان به این اداره مواصلت نمود ماتلاش مینمایم تا با استفاده از امکانات خویش آنرا به نشر بسپارم به امید همکاری دائمی تان!

طرح

اي دهقان زمین های دور دست خدای
به من بګو
در سر زمین بز ری از چی داری؟
مهر و صفا
و یا
امید آرزو ها
و یا
عشق صفا
به من بګو افسانه کشتزارت را
که
این زمینت را از چه آب میدهي؟
از خون دل
و یا
انتظار
و یا
اشک عشاق

(از لطیفه)

یادونه:

د نوي هیلې جریدې ته رالیږل شوي مطالب بېرته نه ورکول کیږي او د خپرولو حق يې د تحریر د هیئت سره دی.
د نوي هیلې په جریده کې خپاره شوي مطالب د همغو لیکوالانو نظرونه او عقیدې څرګنده وي.
نوې هیله دهغوئ مسئولیت په غاړه نه اخلي.

وهاب (سرتېر)

خوشالیږم افغانان چې راټولیږي
په هر نوم او هر عنوان چې راټولیږي
رانه جوړ به یوه ورځ د کابل سیند شي
لکه څاڅکي د باران چې راټولیږي

وهاب (سرتېر)

دا زړه د چنار ونه ده او ډېره
اور به اخلي نن سبا د خپله هډه
ددې ونې لاندې ناست مخلوق به سوځي
که جګ نه شي او بار نه کړي خپله کډه

Nawey Hilla

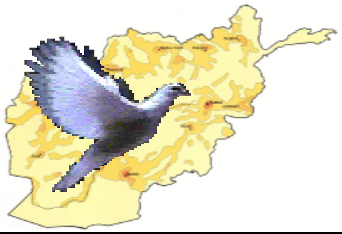

Afghanska Akademiska Centers Tidningen

Nawey Hilla **Nr 2** **September & Oktober** **2002**

Firandet av Afghanistans självständighetsdag i Malmö.

För första gången i Sverige firades Afghanistans självständighet som erkändes för 83 år sedan. Firandet arrangerades av Afghanska Akademiska Kultur Center, AAKC. I arrangemanget deltog mer än 300 gäster, däribland närvarade afghaner, gäster från andra nationaliteter samt representanter från de olika politiska partierna och olika föreningar. Festen inleddes av Mahtabudin Nezami, som läste en sura ur Koranen. Därefter välkomnades gästerna av Afghanska Akademiska Kultur Centrets ordförande, Dr. Khalil Safi. Dessutom gav Dr Khalil en kort historisk tillbakablick med anknytning till dag.

Programmet som leddes av Adela Rahmatzai, Mallay Mohmand och Belqis Lali, var indelad i två delar. Under första delen framförde talare sina budskap. Bland andra talare närvarade Zalmai Mohaqiq som är ordförande för Afghanska Kulturföreningen i Danmark, Hewaddost som är journalist för tidningen *Khpallwaki*, ordförande för Allmänna Iransk Kulturföreningen, Iranska Akademiska förening, representanter från Albanska och arabiska kvinnoförening, Afghanska kvinnoförening, Afghanska Ungdomsförening samt representanter och kandidater från olika politiska partier.

Dessutom gynnades föreställningen av unga begåvande afghaner som läste upp sina dikter. Under pausen bjöds samtliga gäster på tilltugg, dryck och frukt. Afghanska ungdomar med sina nationaldräkter svängde med på afghansk nationaldans, Attan. Andra delen fylldes av toner med levande arabisk och afghansk musik. Afghansk musik framfördes av Amanullah Amiri, Kabir Amiri, Homajon, Haroon, Najib och Bahir.

Vi går tillbaka för att skriva en kort sammanfattning av Afghanska Akademiska Kultur Centrets bakgrund. Under april månad 2002, samlades ca 80 afghanska yrkesmässiga akademiker i Holmas matsal. Under invigningen deltog Luciano Astudello, som är representant för Socialdemokraterna i Malmö. Det beslöts att AAKC skulle ha en skrift med namnet *Nawey Hilla* (som betyder Nytt Hopp), detta är andra numret av *Nawey Hilla*.

AAKC har under denna tid hållit i följande aktiviteter;

- I juni månad bjöds ca 300 afghaner och representanter från andra föreningar och nationaliteter för att bli informerade inför valet, representanter från olika politiska partier fick framföra sina budskap samt svara på deltagarnas frågor. Arrangemanget var i samarbete med Arbetsgruppen inför valet 2002.
- Fyra mindre möten om integration och regler om samhället i Sverige har ägt rum. Representanter från olika myndigheter och organisationer har hållit i föreläsningar.

AAKC, har mindre arbetsutskott som jobbar med bland annat aktiviteter för ungdomar och kvinnor. Däribland pågår kurser i hemspråksundervisning, historia samt musik för barn och ungdomar. Dessutom har ungdomarna lag i volleyboll och fotboll. Afghanska Akademiska Kultur Centret har även planering för att kunna arrangera aktiviteter för barn och ungdomar inom teater, poesi och litteratur, inte enbart på hemspråk utan även på svenska i samarbete med deltagare från andra nationaliteter. Samtliga aktiviteter pågår i lokaler som har erbjudits från Integration och Träffpunkt. Vi är tacksamma för deras samarbete och generositet, hoppas att vi kan fortsätta vårt samarbete med dem även i framtiden. Afghanska Akademiska Kultur Centret välkomnar samtliga organisationer och föreningar för förslag på samarbete.

Vid pennan, Habib Ghamkhor
Översatt av: Mallaly Mohmand

Alla är vi människor

En kom hit för att fly från nöden.
En kom hit för att undgå döden.
En kommer hit att av terror tvungen.
En kommer hit för att gifta sig med kungen.
Dom är tyskar, iranier, greker och turkar.
Mest är dom snälla, andra är skurkar.
En del är ärliga, andra skumma.
En del är genier, andra dumma.
Mest är dom fredliga, andra vill slåss.
Med andra ord: **Dom är som oss.**
Med fel och brister, tuffa och mjuka.
Fast inte lika avundsjuka…
Vissa är färgade, andra är arier.
Som köper sin bruna färg i solarier.
Vissa är svarta andra är gula.
Vissa är vackra, andra är fula.
Men fast dom ibland av annan färg
Är de precis som vi i Sverige.
Och när de vill jobba hör är tacken.
”Ni får inte jobba ’n för facket”
Som inte kan sjunga. ”We shall overcome”
Och inte kan ”rulla di rulla” som vi.
Och dom blir sällan så fulla som vi.
En del är mer judar än vi.
En del har andra Gudar än vi
En del söker lugnt istället för bråket.
Der enda vi svenska kan bättre ät språket.
Det sägs att vi stammar från Adam och Eva.
Som inte var svenskar -men jag må dom leva!

Av Bosse Parnevik

Folkuniversitetet

Folkuniversitetet är ett studieförbund som bedriver folkbildning och vuxenutbildning på ett 40–tal orter i Sverige.
Med anknytning till kopplinga till universiteten innebär bl. a. Att universitetens lärare, forskare och studenter engageras i folkbildningsarbetet på olika sätt. Eftersträvar generellt att vetenskapligt grundade kunskaper och synsätt förs fram i våra kurser och utbildningar.
Vi vänder oss till enskilda människor som vill utveckla och fördjupa sina kunskaper och kulturella intressen.
Deltagarnas önskemål och förutsättningar styr uppläggningen av undervisningen.
Språkkurser, utbildningar utomlands och olika internationella projekt är några exempel på Folkuniversitets internationellt inriktade aktiviteter.
Målet är att öka människors kunskaper i språk, om internationella relationer och kulturer i skilda delar av världen.

Afghanistan efter kriget

Afghanistan är långt ifrån fred, men situationen är tillräcklig utvecklad för att börja prata om en framtid och än finns inte en glimt av ljus för landets utveckling.

Redan innan 1979 var Afghanistan ett av världens fattigaste länder. Sedan dess har den sociala och ekonomiska situationen bara försämrats. Enligt uppgifter som FN:s utvecklingsprogram UNDP:s talesman presenterade i januari här talibanregimen länsat landets alla resurser innan de flydde fältet. Centralbankens kistor var tomma, kom det fram när landets finansminister mötte UNDP. Landet är mer än någonsin beroende av utländskt bestånd. Av de beräknade 150 miljarder dollar som behövs för att återuppbygga Afghanistan, har endast 19 miljoner dollar kommit in drygt 0,1 promille och även det har hamnat hos krigsherrarna.

I östra Shura anklagas exempelvis en anti-talibansk milis som samarbetar med USA för att ha kapat fyra lastbilar med ris. FN:s talesman för bestånds insatsen i Afghanistan har påpekat att beståndsarbetet hindras när hjälporganisationerna gång på gång bestulets på mat ämnade för behövande.

Från EU:s sida hävdes det att bestånd ska ges endast till de områden där makthavarna står för säkerhet och stabilitet. Samtidigt påpekar man från EU:s sida att Afghanistan fortfarande är krigszon.

- Den här omfattande osäkerheten beror på en kombination av etniska motsättningar, kriminalitet, ej exploaterad ammunition och minor. Men det beror också på, vilket är mer oroande än någonting annat, attityden hos de krigsherrarna som fortsätter att blockera eller plundra konvojer med humanitär bestånd, säger Poul Nielson, EU:s beståndskommissionär till IPS.

En av de ledande personerna i nätverket bland de afghanska akademikerna, Habibullah Ghamkhor, är stark skeptisk om den pågående processen leder till en varaktig fred i Afghanistan.

- Gårdagens banditer och rånmördare har idag blivit ansvariga för folkets rättsäkerhet och samhällets stabilitet. Det blir krig så snart de bli osams sinsemellan.

Orsakerna till detta är flera. Delvis har de olika krigsherrar som ingår i den USA-allierade styrkan haft brottslig bakgrund och är kopplade till diverse fundamentalistiska organisationer. Med vapen i handen utgör de ett hot mot demokrati och när som helst kan återigen kräva att Afghanistan ska styras efter *tanzimat*, (Sunni-islamisk lagstiftning).

Som enda lösning menar han att en internationell fredsbehövande styrka under FN-ledning ska installeras i landet.

- Det är viktigt att de stater som har intresse av att lägga sig i Afghanistan inrikespolitik inte är med i denna styrka. Länder om USA, Ryssland, Iran och Pakistan har länge infekterat den afghanska politiken för sina internationella eller regionala intressen och deras inblandning ger ingen garantier för en stabil utveckling.

Jag frågar om EU-stater kan ingå i en sådan styrka. Efter en stund tvekan nickar han positivt.

- Det är klart att en del av EU-länderna har ett ekonomiskt intresse av att vara i Afghanistan. Men för att de ska vinna ekonomiskt måste Afghanistan bli stabilt, och där har vi kanske samma intresse. Det är ett pris vi måste betala för att få fred i Afghanistan.

Han menar att främsta uppgiften för den internationella insatsen måste vara att avväpna de olika grupperna och skapa en gemensam ordningsstyrka som inte står under någon etnisk, religiös eller politisk grupps ledning. Han betonar att denna så kallade polisstyrka inte behöver vara stor.

- Om vi får hjälp från FN att avväpna de afghanska krigsherrarna, så försvinner mycket av brottsligheten, så även den med narkotika handel. Då behöver vi inte så många poliser i landet.

Hotar demokratin

Traditionellt samlas det nationella rådet vid viktiga frågor och när man vill ha stark mobilisering kring besluten. Så har man gjort till exempel när det gällde att ta ställning inför världskrigen. Då beslöt det nationella råder att Afghanistan inte skulle delta i kriget, och det gjorde man inte heller.

Habibullah Ghamkhor menar att idag är besluten i det nationella rådet påverkade av de paramilitära gruppers inflyttande.

Det afghanska problemet är komplext och därför måste åtgärderna vara mångdimensionella.

- Delvis måste vi avmilitarsera, delvis måste vi arbeta för stabilisering och i denna riktning är det viktig att vi demokratisera landet också, menar han.

Han betonar också att i fredprocessen i Afghanistan beror alla afghaner och inte bara de utbildade befolkningen, och den tysta majoriteten ska få möjlighet att påverka fredprocessen så att framtiden ska tillhöra alla afghaner.

- Representantskapet ska inte byggas på enisk eller religiös samhörighet, utan på vad man tycker och vilket kompetens man har. Helst ska de inte vara i komplott med någon av de stridande parterna som har ödelagt Afghanistan.

Babak Rahimi.

Uttag från MANA tidningen.